

בעהשית

שבע חיים

דברי תורה

מאת

כ"ק מרן אדמו"ר
הגה"ק זצוקללה"ה

דברי תורה

מאת

כ"ק מרן אדמו"ר הגה"ק שליט"א

פרשת שופטים תשפ"ג

גליון ב' אלפים פ"ג

שנה ל"ט • גליון מ"ו

יוצא לאור ע"י

מכון הוצאה לאור "שבע חיים"

אגוד חסידי צאנז

רח' רבי עקיבא 8 • קרית צאנז נתניה

טלפון/פקס: 09-8820355

בארה"ב: 201-472-0556

תוכן הענינים

דברי תורה מאת כ"ק מרן אדמו"ר הגה"ק זצוקללה"ה

בעידן רעוא דרעוין ש"ק פרשת שופטים תשכ"ה

- התורה ניתנה לכל אחד מישראל כפי בחינתו ודרגתו.
- ידיעת סודות התורה היא בבחינת 'תא חזי' שמן השמים מאירים את עיניו להבין.
- טעם אמירת זוהר הקדוש בחודש אלול אפילו בלא הבנה מתוך תקוה שמן השמים יאירו לפתע את עיניו להבין ולהשכיל.
- דרך האמת שקבלנו מאבותינו הקדושים שלא להתחיל מיד בלימוד סתרי תורה, אלא יעסוק בנגלות התורה ובעבודת ה' בכל כוחו ומשמים יאירו עיניו וישג סודות התורה.
- מצות תקיעת שופר נאמרה בתורה שתומה לפי שכל אחד משיג בה כפי ערכו ובחינתו.
- האיש העומד לתקוע בשופר מתוך לב נשבר ותשובה שלימה, מן השמים מאירים את עיניו לדעת את רזי התקיעה.
- המקדש והמטהר את עצמו מן השמים מאירים את עיניו לכוון את הכוונות ולתקן את התיקונים הראויים קדושים אלו.
- בגדול חובת עבודת ה' מיראה המוטלת עלינו בפרט בימים אלו.
- בחשיבות הדביקות בצדיקי אמת כדי לבוא על ידיהם לידי מורא שמים באמת.
- כשבני ישראל מקבלים על עצמם לשמוע בקול השופטים וצדיקי הדור וללכת בדרכיהם, אזי מדה כנגד מדה הקב"ה מוסר את המשפט ליד צדיקי הדור היודעים את נסיונות הדור ויוציאו את משפט בני דורם לאור.
- בני ישראל בחטאייהם הם שוגגים וטועים מחמת חסרון ידיעה ולכן יש לצדקם במשפט.

דברי תורה מאת כ"ק מרן אדמו"ר הגה"ק שליט"א

דרך מצותיך ארוץ כי תרחיב לבי

- מספה"ק גועם אלימלך על דרך היצר הרע לסמא עיני האדם שלא ירגיש בשפל מצבו וריבוי חטאיו.
- מספה"ק מאור ושמש, שהאדם צריך למשמש גם במצוותיו לראות אם קיימם כהוגן.
- מהרה"ק השרף מסטרעליסק זי"ע על דרך הצדיקים לפסול מעשיהם הראשונים ועל ידי זה התעלו תמיד למדרגה גבוהה יותר.
- שופטים ושוטרים, שהאדם צריך לשפוט מעשיו הטובים, ואם אינם כהוגן יקנס עצמו, ולא יקח שוחד מדיצר הרע שמפתהו שמעשיו כהוגן, אלא צדק צדק תרדוף.
- רק כאשר קיום מצוה מביא את האדם לקיום עוד מצוות, ידע שהמצוה הראשונה קיים כהוגן.
- רק כאשר תורת ה' תמימה כחטיבה אחת ונמשך לקיים כל המצוות, אזי היא משיבת נפש.
- מספה"ק אגרא דכלה, שבכל זמן ובכל מצב יש אופן עבודת ה' מיוחד לאותה שעה, ולכן אמר אנכי ה' אלקיך, בפרטיות לכל אדם ולכל זמן.
- איש כמתנת ידו, היינו כל אדם לפי מצבו וזמנו, אשר נתן לך ה' אלקיך בפרטיות.
- שופטים ושוטרים תתן לך דייקא, באופן פרטי לפי המצב והזמן, ולא לעמוד במקום אחד אלא צדק צדק תרדוף.

דברי תורה

מב"ק מרן אדמו"ר הגה"ק וצוקללה"ה

בעידן רעוא דרעזין ש"ק פרישת שופטים תשכ"ה

שמלאכת אחרים נעשית על ידן שנאמר (דברים כח, מה) ועברת את אויבך וגו'.

והקשו שם התוספות (ד"ה כאן) על דברי רבי חנינא בר פפא דמוקי קרא דואספת דגנך בזמן שישראל עושין רצונו של מקום, דהא לקמן בזמן שאין ישראל עושין רצונו של מקום מוקמינן ליה, עיי"ש מה שתירצו. עוד יש לדקדק בלשון דנקט 'כאן בזמן שישראל עושין רצונו של מקום' וכו', דהוה ליה למימר 'כאן בצדיקים' או 'כאן בשומעים בקולו' וכו'.

ונראה לומר, דהנה התורה כולה בלשון יחיד נאמרה (עיי' דעת זקנים ורמב"ן, שמות כ, ב; ועוד), והמעם, כי על אף שבכלליות תורה אחת לכולנו, ומשורשי ויסודי הדת הוא שאין רשות לשום יחיד מישראל לעבור אפילו על קוצו של יו"ד מדברי חכמי התורה, ולא לכבול אפילו אות אחת וניצוץ קמן מן התורה שבכתב ושבעל פה, כי התורה הקדושה ניתנה לכל ישראל מבלי יוצא מן הכלל, מכל מקום עדיין יש לכל יחיד ויחיד מישראל את הדרך המיוחדת לו בעבודת השי"ת, על דרך שאמרו (סנהדרין פמ, א) אין שני נביאים מתנבאים בסיגנון אחד.

ולזה אמרו חז"ל (עיי' שיר השירים רבה א, ב; תרגום יונתן, שמות כ, ב) ונזכר בפיוט

בתוה"ק (דברים מז, יח) שופטים ושופרים תתן לך בכל שעריך אשר ה' אלקיך נותן לך לשבטיך ושפמו את העם משפט צדק.

יש לדקדק טעם אומרו תתן לך בלשון יחיד. גם צריך להבין גוף אומרו תתן לך, וכן אומרו לשבטיך.

והנראה, בהקדם דברי הגמרא (ברכות לה, ב), רבי חנינא בר פפא רמי, כתיב (הושע ב, יא) ולקחתי דגני בעתו וגו', וכתיב (דברים יא, יד) ואספת דגנך וגו', לא קשיא כאן בזמן שישראל עושין רצונו של מקום, כאן בזמן שאין ישראל עושין רצונו של מקום. תנו רבנן, ואספת דגנך מה תלמוד לומר, לפי שנאמר (הושע א, ח) לא ימוש ספר התורה הזה מפוך, יכול דברים ככתבן, תלמוד לומר ואספת דגנך, הנהג בהן מנהג דרך ארץ, דברי רבי ישמעאל. רבי שמעון בן יוחי אומר, אפשר אדם חורש בשעת חרישה וזורע בשעת זריעה וקוצר בשעת קצירה ודש בשעת דישה וזורה בשעת הרוח תורה מה תהא עליה, אלא בזמן שישראל עושין רצונו של מקום מלאכתן נעשית על ידי אחרים, שנאמר (ישעיה סא, ה) ועמדו זרים ורעו צאנכם וגו', ובזמן שאין ישראל עושין רצונו של מקום מלאכתן נעשית על ידי עצמן, שנאמר ואספת דגנך, ולא עוד אלא

*

לפי דרכנו נראה לבאר הענין שהיה במתן תורה ככתוב (שמות כ, טו) וכל העם רואים את הקולות וגו', ודרשו חז"ל (רש"י שם, ממכילתא יתרו בחודש השלישי ט) שהיו רואין את הנשמע, ויש להבין מה צורך היה בנס זה לשנות את הטבע שיהיה הקול נראה. אלא דהנה יש שינוי בין הלשון המורגל בש"ס לבין הלשון המורגל בוודוה הקדוש, שבש"ס הלשון הרגיל הוא 'תא שמע', ואילו בוודוה הקדוש הלשון הרגיל הוא 'תא חו'. והטעם, לפי שאת נגלות התורה אפשר להשיג בשמיעה בבחינת (משלי א, ה) שמע בני מוסר אביך, אבל את תורת הנסתר אי אפשר להשיג בשמיעה אלא בראיה, שיעלה הוא עצמו לעולמות עליונים, ואם יזכה יראהו השי"ת את סתרי אוצרותיו מה למעלה. ולזה אין דורשין במעשה מרכבה אפילו ביחיד אלא למי שהוא חכם ומבין מדעתו (חגיגה יא, ב), כי דיבור ושמיעה לבד אי אפשר להשיג את סודות התורה שהם בבחינת (מדרש שוחר טוב ט, ב) ליבא לפומא לא גליא.

והעוסק בתורה לשמה יומם ולילה ומברר הלכה לאמיתה בנגלות התורה מבלי להסיח דעת מן התורה הקדושה אפילו לרגע כמימריה, ומקיים בעצמו (דברים ג, י) ודברת בם בשבתך בביתך ובלכתך בדרך ובשכבך ובקומך, וזוכר את התורה כולה, אזי הקב"ה בעזרו שלפתע הוא מאיר את עיניו ומשיג ריזן דאורייתא. וזהו הטעם שמעולם לא ראינו שאבותינו הקדושים שהיו מדריכים את בני א-ל חי בדרך אמת, שישבו בישיבה ללמד ולהשמיע שיעורים ברבים על

לחג השבועות (עין יוצר ליום א' השבועות), שבעת מתן תורה היה כל דיבור ודיבור יוצא מפי הקב"ה כלפיד אש והולך אצל כל אחד ואחד מישראל ושואלו אם הוא מקבל עליו את הדיבור, והיה כל יחיד ויחיד מישראל בפני עצמו מקבל את הדיבור היוצא מפי הגבורה. ולכאורה יפלא לאיזה צורך נעשה הדבר, ומדוע לא היה די בכך שכל ישראל בכללם ראו את הקולות ואת הלפידים וקבלו עליהם יחד באהבה נעשה ונשמע.

אלא שמבואר בכתבי האר"י הק' (ספר הגלגולים, פרק לה) שבתורה הקדושה ישנם ששים ריבוא אופנים כנגד ששים ריבוא נשמות ישראל בפשט, ששים ריבוא אופנים ברמז, ששים ריבוא אופנים בדרוש, וששים ריבוא אופנים בסוד. וכל אחד מישראל קיבל לפי שורש נשמתו בד' אופני פרד"ס אשר כל אחד מהם נדרש לפי בחינתו במ"ט פנים (עין פסיקתא פרק כא, ו), וכל פן ופן מאלה המ"ט פנים נחלק לרל"א שערים. ולזה העיד הכתוב (איוב יא, ט) על התורה הקדושה כי היא ארוכה מארץ מדה ורחבה מני ים (עין עירובין כא, א).

ובהיות שכל אחד ואחד מישראל קיבל את התורה לפי שרשו באופן אחר ממה שקיבל חבירו, ומזה נמשך שיהיו הללו אוסרים והללו מתירים, הללו מטמאים והללו מטהרים, על אף שאלו ואלו דברי אלקים חיים (עין חגיגה ג, ב), על כן הלך כל דיבור כלפיד אש אצל כל יחיד ויחיד מישראל, לפי שכל אחד מישראל היה לו שורש אחר והבנה אחרת בפנימיות כל דיבור ודיבור שיצא מפי הקב"ה, וכל אחד קיבל על עצמו לקיים את התורה על פי שורש נשמתו.

חזי, ובכל פעם היו מקווים שמא עתה יהיה עת רצון וירחם השי"ת עליהם להבין את מוצא פיהם. ולשם כך כראי הדבר לומר זוהר הקדוש כל ימיו, אולי פעם אחת יזכוהו משמים להבין בבחינת ראייה.

הן הן הדברים גם בשאר ספרי קודש בנגלות התורה, כחיבורי רש"י ובעלי התוספות, שגרמזים בהם סודות התורה על דרך האמור (משלי כה, יא) תפוחי זהב במשכיות כסף. ומכל שכן כל התורה שבכתב והתלמוד שכולם סתרי תורה, שהרי באמת התורה קדמה לעולם (ובאים קטו, א), בשעה שעדיין לא יצאו בני ישראל מארץ מצרים, ובהכרח שהיתה כולה צירופי שמות הקדושים, אלא שעתה אחר שניתנה לנו תורה בלבוש גשמי אנו מבינים אותה גם כפשוטה, אבל באמת עיקרה הוא צירופי שמות (עיין בהקדמת הרמב"ן על התורה), וענין זה עמוק עמוק הוא ושורש כל חכמת הקבלה, ולא יזכה האדם אליהם אלא בבחינת ראייה כנ"ל.

ובך העיד על עצמו זקה"ק מצאנו זי"ע (כעדות בניו הקדושים, בהקדמה לדברי חיים עה"ת), שגם בלפול ההלכות לא אמר שום דבר רק אשר יוצרק חידוש זה גם לפי הקבלה ליחודים. כן שמעתי מאיש אחד שהיה יוצא ונכנס בביתו של הרה"ק רבי משה מראזודוב זי"ע, שבעת שיצא לאור ספר שו"ת דברי חיים (בשנת תרל"ה) היה הרה"ק מראזודוב עוסק בו יומם ולילה, כשהוא הופך בו והופך בו ואורו עיניו, ולבסוף הפטיר ואמר, אוי, אין לי למי להראות שכל אות בספר הזה דברי חיים הכל סודות נעלמים. וכן נודע על רבינו בעל המורי זהב זי"ע שכתב את כל חיבורו על פי צירופי שמות הקדושים.

ענינים העומדים ברומו של עולם, ואפילו דברי תורה ודרשות לא אמרו בענינים אלו, לפי שדברים אלו אינם נקנים בשמיעה אלא בראיית הלב בבחינת תא חזי (ועיין עוד באריכות בתשובה בענין לימוד חכמת הנסתר, בשו"ת דברי יציב, יורה דעה סימן קלו).

המעייין בספרים הקדושים מרבותינו תלמידי הבעש"ט זי"ע, כדוגמת ספה"ק נועם אלימלך וספה"ק קדושת לוי וכדומה, יראה שהדברים כפשוטם מובנים אפילו לדרדקי דבי רב, בשעה שלאמיתו של דבר כל אות ואות מדבריהם הם ריזן דריזן סתרי תורה, והדבר ברור שהרבי ר' אלימלך זי"ע לא כיוון כפי ההבנה הפשוטה שהמון העם מבינים מדבריו, אלא שכדי לזכות להבנת דבריהם על אמיתתם צריך להשיג בחינת 'תא חזי', אבל כל עוד שלא האירו את עיניו מן השמים גם אם יעסוק בדברי קדשם עישרות שנים לא יראה בהם כי אם איזה פירוש יפה בפשטי המקראות. ואך האיש אשר משמאי קא זכו ליה להאיר את עיניו במאור התורה, יזכה להבין שבכל תיבה ותיבה מספה"ק נועם אלימלך נרמזים כל מעשה מרכבה. ולא בכדי אמר רבה"ק רבי מנחם מענדל מרימנוב זי"ע שאת הספר הקדוש נועם אלימלך בכוחו ללמוד ולהבין רק בערב שבת אחר שטיהר את עצמו במקוה מטהרה.

ובן היה נהוג לומר זוהר הקדוש בחודש אלול (עיין במורה באצבע להחיד"א, סימן ה אות רמה; ועוד), ועל אף שרוב הלומדים לא הבינו מאומה ואפילו את התיבות לא ידעו להוציא מפייהם כראוי, בכל זאת לא נמנעו מאמירת זוהר הקדוש, לפי שהשגת סודות התורה היא בבחינת תא

את נגלות התורה. והיתה כוונתם להוציא מלב קצת תועי לב שאחר שלמדו מעט חסידות ופנימיות התורה, החלו להקל בנגלות התורה ולזלזל בשולחן ערוך, ובהיותם מחזיקים את עצמם למקובלים התחילו לבקש לעצמם קולות בעצת היצר, לטפס על השמש בשעה שרגליהם אינם ניצבות על הקרקע, ומאלה התהוו כתות רעות בישראל ורבים מהם אבדו רח"ל.

אבל דרך האמת שקיבלנו מאבותינו הקדושים היא להקדים את עסק נגלות התורה, ולמסור נפשו על כל קוץ וקוץ מדברי התורה הקדושה, ואחר כך יתעלה להשיג סתרי תורה. כמסופר על אחד מצדיקי ארץ מחכמי בראד שנקלע פעם אחת אצל מרן הבעש"ט הקדוש זי"ע, וראה איך שהבעש"ט החיה את המת ועוד מופתים נפלאים כיוצא בזה, ואמר אותו צדיק אל הבעש"ט שבמופתים לא ישפיע עליו. עד שפעם אחת כשנסע עם הבעש"ט בדרך תעו הסוסים בדרכם, ונטה היום לערוב ועדיין לא התפללו מנחה, ולא היה להם מים ליטול את ידיהם לתפילה. כשראה הבעש"ט שהתאחרה השעה ירד מעל העגלה ונכנס לתוך היער לברו. הלך אותו צדיק לבקשו עד שמצאו מוטל על הארץ כשהוא בוכה, ריבונו של עולם אם אין לי מים ליטול ידיים לתפילה למה לי חיים ואין רצוני לחיות. ותיכף ומיד נודמן לשם גוי נושא דלי מים ונטלו את ידיהם והתפללו מנחה. ומאותה שעה החל אותו צדיק לקרות למרן הבעש"ט רבי'. הרי שאותו צדיק לא קיבל מרות ממרן הבעש"ט הקדוש זי"ע עד שראה שהוא מוסר את נפשו על כל חומרא קלה בפועל ממש.

הרי שרבותינו כתבו לנו סתרי תורה כשהם מלובשים בפשטות ההלכה ובנגלות התורה בפלפול התלמידים, אלא שאין דורשין במרכבה אפילו ביחיד אלא למי שהוא חכם ומבין מדעתו, ומי שהוא חכם ומבין מדעתו וזוכה לבחינת 'תא חזי' יזכה לראות את פנימיות דבריהם, ויבין את דברי הטורי זהב בצורה אחרת לגמרי, ויאירו לו אותיות הט"ז באופן אחר ממה שראה עד הנה.

על כן בעת מתן תורה היו בני ישראל רואים את הקולות שהיו רואים את הנשמע, כי בעת מתן תורה השיגו הן את בחינת 'תא שמע' הם נגלות התורה הנקנים בשמיעת האוזן, והן את בחינת 'תא חזי' הם סתרי תורה המושגים בראיית הלב, על דרך שאמר הכתוב (תהלים סב, יב) אחת דיבר אלקים שתיים זו שמעתי וגו', שבני ישראל שמעו את התורה הקדושה בבחינת, בבחינת השמיעה, שהיו שומעים את נגלות התורה, ואת אותם הדברים הנשמעים עצמם השיגו גם בבחינת ראייה בבחינת 'תא חזי' שהיו רואים את הקולות להבין את פנימיות התורה.

*

אולם התנאי להשיג את סודות התורה הוא על ידי העסק והיגיעה תחילה בנגלות התורה, ועל ידי כך זוכה האדם לכסוף להשיג סתרי תורה בבחינת ראייה. ובוה יש לתרץ את קושיית המין (שבת פח, א) שקרא לבני ישראל עמא פוזא כי למה הקדימו נעשה לנשמע עיי"ש, ולדרכנו יש לומר ש'נעשה' היינו עשיית המצוות על פי סודותיהם בפנימיות התורה, ו'נשמע' היא שמיעת האוזן לקבל

ורמזו עוד כאמרו גל עיני ואביטה
 נפלאות מתורתך, היינו שיוכה
 לראות נפלאות שהם סתרי תורה,
 מתורתך, על ידי עסק התורה, כפי
 שסיפר הרה"ק רבי יצחק אייזיק
 מקאמארנא זי"ע (עיין נתיב מצוותך, נתיב
 אמונה, שביל ה) על מרן הבעש"ט הקדוש
 זי"ע, שההתגלות הראשונה שזכה אליה
 היתה בעת שעסק במסכת יבמות גפ"ת
 ונתמלא הבית כולו אורה. וכן איתא בשם
 מרן הבעש"ט הקדוש זי"ע (עיין דגל מחנה
 אפרים, פרשת בראשית; בעל שם טוב על התורה,
 פרשת בראשית, אות כז) על אודות האור
 שנברא ביום ראשון שאמרו עליו חז"ל
 (הגינה יב, א) שגנוז הקב"ה לצדיקים, והיכן
 גנוז בתורה, עכד"ק. היו אומר כי רק על
 ידי עסק התורה הקדושה יכול האדם
 לזכות לאור הגנוז, וככל שמתעלה בתורה
 הקדושה ומוסיף על עצמו עוד גדר וסיוג
 הוא זוכה להשיג יותר כפי מדריגתו.

*

בזה יש לפרש הכתוב הנ"ל (תהלים סב,
 יב-ג) אחת דיבר אלקים שמים זו
 שמעתי כי עוז לאלקים, ולך ה' חסד כי
 אתה תשלם לאיש כמעשהו, היינו
 שהאיש ירא ה' אף כי אחת דיבר אלקים,
 שהוא לומד רק בבחינה אחת בנגלות
 התורה, בכל זאת שמים זו שמעתי כי עוז
 לאלקים, מן השמים מאירים לו שייכן את
 התורה הקדושה בכ' בחינות, להשיג גם
 את פנימיות התורה שהיא 'עוז לאלקים'
 שאותה לומדים בשמים.

ועל כך ממשיך ואומר, ולך ה' חסד כי
 אתה תשלם לאיש כמעשהו, שעל
 אף שעיקר התורה היא פנימיות התורה
 בחינת 'עוז לאלקים', בכל זאת גם האיש

וכשהאדם מוסר את נפשו על דברי
 תורה מאירים לו מן
 השמים להשיג את סודות התורה בבחינת
 'תא חזי', כמו ששנינו (אבות ג, א) כל
 העוסק בתורה לשמה מגליץ לו רוי תורה.
 אבל אי אפשר שהאדם מעצמו ירחוק
 ויכנס אל היכל המלך, שהרי אם יבוא
 איש מצורע לראות את פני המלך
 הוא מורד במלכות ומחייב את ראשו
 למלך, ואיך יעלה על דעת איש כסיל
 להיכנס בהיכל המלך, הלא אין ספק
 שישליכוהו החוצה. כיוצא בזה מי
 שהוא רשע ובעל תאוה שעדיין לא מילא
 כריסו בש"ס ובפוסקים, ועדיין לא שיבר
 את כל התאוות וכל המידות הרעות שבו,
 אין לו רשות להיכנס לפני ולפנים, ולא
 יבואו לראות כבלע את הקודש ומתו
 (במדבר ד, כ). וכפי שיש מאמר בשם
 צדיקים, שמי שעדיין מרגיש חילוק בין
 קטניות לבשר אין לו לעסוק כי אם
 בנגלות התורה.

על האדם להתייגע כפי השגתו על
 עוד דף גמרא עם תוספות ועוד דף
 גמרא עם תוספות, על עוד ועוד סימנים
 בשולחן ערוך, במגן אברהם ובש"ך,
 ועל עוד סימן באבן העזר וכו', עד
 שירגיש שריחם עליו השי"ת והאיר את
 עיניו להשכיל בסתרי תורה, על דרך
 האמור (תהלים קט, יח) גל עיני ואביטה
 נפלאות מתורתך, שרק אם השי"ת יגלה
 את עיני אוכל להביט נפלאות מתורתך,
 אבל אני מעצמי לא אפקח את עיני
 להביט מבלי רשות, כי אם אצל משה
 רבינו ע"ה כאשר נגלה אליו הקב"ה
 בסנה נאמר (שמות ג, ו) ויסתר משה פניו
 כי ירא מהביט אל האלקים, מה יענו אוזכי
 קיר.

בלבד, אלא שלמדו חכמים בגזירה שוה (ראש השנה ד, א) תקיעה לפניו ותקיעה לאחריה, ושוב התקין רבי אבהו בקיסרין מחמת הספק לתקוע תשר"ת תש"ת תר"ת (שם). ובאמת כמה סודות התורה וכמה רבוא רבבות ענינים ישנם בתקיעות אלו תשר"ת תש"ת תר"ת, וכמה סודות טמירין וכוונות עליונות איך לפתוח ולעלות בעולמות העליונים שישנם בתקיעות אלו, כפי שיראה המעיין בווהר הקדוש ובסידור האר"י ובשל"ה הקדוש. וכל אלה הם עדיין בבחינת נגלה, ועדיין אינם בבחינת נסתר. ובעינינו יפלא, למה באמת כיסתה תורה והעלימה כל כך את מצות תקיעת שופר.

אלא הכוונה לרמז כי כדי לזכות להשגת עניני תקיעת שופר, ההכרח לבוא למדריגת 'תא חוי' והדבר תלוי בכל אחד לפי מדריגתו. ולזה סתמה התורה הקדושה ואמרה 'יום תרועה יהיה לכם' ולא פירשה יותר, ומי שזוכה וילמד מסכת ראש השנה ישיכל להבין את סדרי התקיעה, ומשם יתעלה להבין עניני התקיעות כנגד אברהם יצחק ויעקב (עיין זוה"ק פרשת אמור, ח"ג ק, א), וכך יתעלה מעולם לעולם גבוה מעל גבוה לקשר את עצמו באור אין סוף ב"ה וב"ש.

על כן אמר הכתוב 'יום תרועה יהיה לכם' כפי בחינתכם, כל אחד כפי בחינתו ומדריגתו. כשאישי פשוט ושפל קם בבוקר יום ראש השנה ונמנע מלאכול והולך לבית המדרש ונוטל בידו שופר לתקוע מפני שהוא מאמין בהשי"ת שציוונו לתקוע בשופר ביום ראש השנה, ואומר לפני הקב"ה, רכוננו של עולם אתה ציוויתנו לתקוע לפניך בשופר והנני בא

שאיני לו השגה בסודות התורה ואינו מבין רק את הדברים כפשוטם, לא תרצח ולא תנאף וכו', ויודע שגם המלבין פני חבירו ברכים הוא בכלל איסור רציחה (עיין בבא מציעא נה, ב), והוא מקיים את מה שהוא מבין כפי הבנתו, השי"ת ברוב חסדו נתן שכר להשיג כל אחד 'כמעשהו' כפי בחינתו.

וזוהו, כי אתה תשלם לאיש כמעשהו, היינו לכל איש ואיש כפי בחינתו ומדריגתו, העם הארץ שיש לו אמונה פשוטה והוא מחזיק בכל כוחו במה שהוא יודע וכמה שראה ב'צאינה וראינה', השי"ת נתן לו שכר ברוב חסדו. ועל אף שאיש אחר היודע יותר אילו היה מתנהג כמוהו, היה נחשב לרשע היודע את ריבונו ובכל זאת חוטא כנגדו, מכל מקום העם הארץ כפי ידיעתו הקב"ה קובע לו שכר.

*

הנה ממשמשים ובאים הימים הקדושים, ובאורם של אלה הדברים דלעיל נראה לפרש הגמרא (ראש השנה טו, א), אמר רבי יצחק, למה תוקעין בראש השנה, למה תוקעין, רחמנא אמר תקעו. אלא למה מריעין, מריעין רחמנא אמר זכרון תרועה. אלא למה תוקעין ומריעין כשהן יושבין ותוקעין ומריעין כשהן עומדין כדי לערבב השמן. ע"כ.

והנראה לומר, דהנה מבואר בספרים הקדושים (עיין בני יששכר, מאמרי תשרי, מאמר ג, דרוש א) שמצות שופר חתומה ניתנה, שבתורה לא נאמר בפירוש אלא (במדבר כג, א) יום תרועה יהיה לכם, הרי שלא נאמר בפירוש אלא התרועה

מקום כשהגיע הדבר לידי מעשה האירו את עיניהם מן השמים בבחינת 'תא חזי'. כפי שמסופר על רבה"ק רבי צבי הירש מרימנוב זי"ע שבילדותו התייתם מאביו, וכשהיה צריך לומר קדיש האירו לפניו השמות הקדושים הרמוזים בתיבות הקדיש באותיות של אש, וכך ידע מה מוטל עליו לכוון. ובאמת שהיא מדריגה גדולה לילד רך בשנים.

בן זה האיש העומד ביום ראש השנה לתקוע בשופר, בשעה שהוא מכיר ויודע בעצמו שאין בו לא חכמה ולא דעת תורה, הוא בור ועם הארץ, זקן שלא קרא ולא שנה ולא שימש תלמידי חכמים שאינו יודע מאומה, ואינו רואה לנגד עיניו כי אם קרן כפוף מבלי לדעת כלל מהו שופר, אלא שבכל זאת הוא מצווה ועומד בגזירת מלך מלכו של עולם לתקוע בשופר, והוא עומד ובוכה לפני הקב"ה, רבונו של עולם, הן אני בור ועם הארץ ואיני יודע מהו שופר, אולם הנה בא יום הדין ועז רצוני לקיים את מצוותך שציוות עלינו כראוי, והוא עומד מלא בושה וכלימה כשכל איבריו מרתתים מאימה וארכובותיו דא לדא נקשן - באותה שעה הקב"ה מרחם עליו ומאיר את עיניו ובשעת מעשה מתגלים לו סודות התקיעה.

וזהו המכוון, אשרי העם אלו ישראל שהן יודעים לרצות את בוראן, ואימתי, בתרועה, בשעת התרועה עצמה, בה בשעה שהוא עומד להריע מתגלה לו היאך לרצות את בוראו בתרועה זו. וזהו הרמז, אשרי 'העם' היא מדריגה שפילה, אלו 'ישראל' מדריגה גדולה, שהן יודעים לרצות את בוראן בשעת התרועה,

לקיים את מצוותך, ותוקע תקיעה אחת ותו לא, יש בכח תקיעה זו להמתיק את כל הדינים, מפני שלפי כיוון את לבו כראוי ואין בכוחו להשיג יותר. אבל האיש שלמד מסכת ראש השנה ושולחן ערוך, הדבר ברור שאם לא האריך בתקיעה של תשר"ת לכל הפחות כשיעור ח"י טרומוטין (עין שו"ע או"ח סימן תקצ, ג ובנושאי כלים שם), או שלא דקדק בשאר דקדוקי המצוה לצאת ידי חובת כל הדעות, או בתקיעתו עורר ח"ו קטרוג, לפי שלא עשה כראוי לפי השגתו וידיעתו. ומכל שכן מי שיודע ומשיג יותר, ובכל זאת כשעמד לתקוע לא כיוון אלא את הכוונה הפשוטה, נעשה עליו רעש וקצף בשמי מרום איך הרהיב לתקוע כך לפני הקב"ה. ולזה אמרה תורה 'יום תרועה יהיה לכם' כל אחד עד כמה שמותר לו ללכת ועד כמה שחובה עליו ללכת.

*

על פי דרכנו נראה לפרש את דברי המדרש (ויקרא רבה כט, ד; הובא בבני יששכר, מאמרי חודש תשרי, מאמר ג, דרוש י), אשרי העם יודעי תרועה (תהלים פט, מז), אמר רב יאשיה וכי אומות העולם אינן יודעין להריע, כמה קרנים יש להם, כמה בוקינים יש להם, כמה סרפיתות יש להן, ואת אמר אשרי העם יודעי תרועה, אלא אשרי העם אלו ישראל שהן יודעים לרצות את בוראן בתרועה. מה הקב"ה עושה, עומד מכסא הדין ויושב על כסא רחמים ומתמלא עליהם רחמים והופך להם מדת הדין למדת רחמים וכו' עיי"ש.

ויבואר דהנה מצינו מדריגה בצדיקים, שגם בעת שמצד שכלם לא היה בכוחם להשיג את סודות התורה, מכל

יתגלו לו רזי תורה להשיג את סודות התקיעה. ובכדי שהתקיעה תהיה לנו בבחינת משפט עלינו להשתדל רק לזכות לבחינת 'אלקי יעקב' שהקב"ה ייחד שמו עלינו.

*

על כך רמזו דורשי רשומות בספרים הקדושים (אבודרהם, סדר תפילות ראש השנה; מטה משה, עמוד העבודה, ר"ח אלול וראש השנה, סימן תשעה; ועוד) 'אלול' נומריקון א"ני ל'דודי ו'דודי ל'י (שיר השירים ו, ג), כי הנה כשבא חודש אלול ומוטל עלינו לעסוק קצת בפנימיות התורה הקדושה, אנו מתבוננים בעצמנו מאידך גיסא, איך יתכן לאיש רשע כמוני אשר מכף רגל ועד ראש אין בי מתום, והנני יודע בעצמי שלא הנחתי עבירה בתורה שלא עברתי עליה, ואין בי ניצוץ של יראת שמים ויראת חטא, להעזי את פני ולשטות את עצמי לקום וללמוד את פנימיות התורה, לדעת מה למעלה ומה נעשה לפני ולפנים.

ובפי ששמעתי מכ"ק אאמו"ר זי"ע ששמע מפה קדשו של זקה"ק מצאנו זי"ע, שאמר פעם אודות אמירת 'לשם יחוד', מאד צדק רבי יחזקאל'ע [הגה"ק בעל נודע ביהודה שהתנגד לאמירת 'לשם יחוד' (עין שו"ת נודע ביהודה מהר"ק י"ד סימן צג)], באמרו, בא לו 'קונייאש' [סוחר סוסים בור ועם הארץ] לבית המדרש וצועק 'לשם יחוד', בשעה שאין לו שום מושג וידיעה מה זה 'יחוד' ומה זה קוב"ה ושכינתיה וכו', עכד"ק. הרי שעל אף שבימיו של זקה"ק כבר התפשט מנהג אמירת 'לשם יחוד' בכל ישראל, וכפי שהארזך בכך הרה"ק בעל באר מים

ובאותה שעה הם זוכים להשיג בחינת 'ישראל'. ולזה אמר הכתוב אשרי העם יודעי תרועה ה' באור פניך יהלכון, אשרי העם יודעי תרועה, והיאך, על ידי ה' באור פניך יהלכון, שהקב"ה מאיר להם בשעת מעשה להיות יודעי תרועה.

*

בזה יש לבאר את דבר הכתוב (תהלים פא, ד-ה) תקעו בחודש שופר בכסה ליום חגנו, כי חוק לישראל הוא משפט לאלקי יעקב. הרמז, התורה אמרה תקעו בחודש שופר, אולם כיסתה ולא פירשה לנו את צורת התקיעה, בכסה ליום חגנו שמצות התקיעה מכוסה בתורה, כי חוק לישראל הוא, שניתנה לנו המצוה נעלמה כחוקה 'יום תרועה יהיה לכם' מבלי לפרש. אולם משפט, להשיג את טעם התקיעה בחינת 'משפט' שיש בו טעם (עין רש"י וקרא יח, ד) הוא לאלקי יעקב, הקב"ה הוא המגלה את סוד התקיעה למי שראוי לכך. והאיש שילמד את הלכות תקיעת שופר ויעסוק בספרי מוסר, ויחזור בתשובה על חטאות נעוריו ועל יתר חטאיו, יגלו לו מן השמים רזי תורה להבין ולהשכיל את ענין התקיעה שתהיה לפניו בבחינת משפט.

ויבואר עוד, כי חוק לישראל הוא, התקיעה מצד עצמה היא בבחינת 'חוק' בלי טעם, אולם היא משפט שיש בו טעם, לאלקי יעקב, למי שמקבל על עצמו את אלקותו ית"ש, והקב"ה מיחד שמו עליו, וכפי שמצינו בחטא העגל שאמר הקב"ה למושה (שמות לב, ז) לך רד כי שיחת עמך, 'עמי' לא נאמר אלא 'עמך' (עיי"ש במדרשים וברש"י), אותו התוקע בשובו אל ה' אלקיו הקב"ה מיחד את שמו עליו בבחינת 'אלקי יעקב', ואז

עלינו מוטל רק לכבד ולטהר את הרחוב שהמלך מלכו של עולם ית"ש יעבור בו, ולנקותו בכל כוחינו מכל עפר ומינופת, והשי"ת ברצונו יתן לנו מתנת חינם (עיני סדורו של שבת, חלק א, שורש א, ענף ג). ועלינו למסור את הדבר לידי שמים, שמן השמים יגלו לנו מה שמותר לנו לדעת ומה שאנו צריכים לדעת.

*

בכל שעוברים עוד ועוד ימים מימי חודש אלול חרד ליבנו עוד יותר, איככה אין אנו מתייראים מיום הדין. וכי נעשה שקר בנפשינו לומר שאנו מתייראים מיום הדין לכל הפחות כמי שיש לו משפט על איזה עסק של כמה אלפים לירות. יש מכתב בכתב יד קדשו של זק"ק בעל בני יששכר זי"ע שכתב באחד מימי חודש אלול, וניכר על האותיות שהם כתובים שלא כסדרן ובאותיות רועדות, ובו הוא כותב בתוך דבריו, שהיות שימים אלו סמוכים ונראים אל הימים הקדושים ידיו מרתתין מפחד ה' והדר גאוונו ואינו יכול לכתוב כראוי. ומה נענה אנן, איה היא אימת הדין שלנו אם מסתובבים בשווקים וממשיכים לאכול ולשתות ולרקוד, ואין איש שם על לב כי הנה יום הדין קרב וכו'.

זכורני אצל כ"ק אאמו"ר זי"ע, שבימים אלו היה בית המדרש מלא מפה לפה ביהודים עטופים בטליתות ומעוטרים בתפילין, ועסקו מי באמירת תהילים, מי באמירת זוהר הקדוש, ומי בלימוד גפ"ת, והיו בנייהם כאלו שהתענו משבת לשבת, וכל בית המדרש היה כמרקחה הנה יום הדין.

חיים זי"ע בתשובתו הנדפסת בסוף ספה"ק סידורו של שבת, בכל זאת בסופו של דבר בא זקה"ק ולא היה יכול לסבול שיעמוד עם הארץ ויאמר 'לשם יחוד' דברים שאין לו בהם שום השגה.

תחילה על האדם לכוון כוונות פשטיות, וללמוד את כוונת פירוש המילות בתפילה, ויזהר שלא יהרהר מחשבות זרות בשעת התפילה ושלא יסיח דעתו מן התפילין שעל ראשו, שכל אלו הן הלכות פסקות על פי תורה, ולא יקרב אל הקודש לעשות כמעשי הצדיקים שהיו ראויים להיכנס לפני ולפנים בעבודת הקודש.

אבן כשהתקדש חודש אלול וקרבים ובאים הימים הקדושים, ומוטל עלינו לעשות את כל תיקוני יום הכיפורים, ולכוון את כל הכוונות הראויות במצות סוכה ובמצות ארבעת המינים, מה מאד יכאב לבנו כשאנו יודעים בעצמנו שאין אנו ראויים להתקרב אל הקודש ולכוון ולעשות את כל התיקונים כראוי, ובושים אנו ונכלמים על כך. על כן דרשו דורשי רשומות 'אלול' נוטריקון 'אני לדודי ודודי לי', הרמז, אני לדודי, עלי מוטל הדבר להתקרב אל דודי כפי ערכי והשגתי, להישמר מכל דבר עבירה ולהתיירא מאימת יום הדין לכל הפחות ביראת העונש כפי מדריגת שפלות נשמתו הפחותה וכפי ערך חומרי המגושם, אני לפי ערכי ודרגתי הנני צריך לעבוד לדודי. ואז אם אני אעשה כפי כוחי אולי אמצא הן בעיניו ית"ש, וברצות ה' יחונן כי דעת ויתן לפתאים ערמה שאיזר את עיני להיות ודודי לי, להשיג כפי הראוי מאתו ית"ש.

וגו' לשון מיעוט⁴⁶, דבהאי פחדא הוה יתיב, וכן רמוז במידת פחד יצחק והבן.

בשכאים ימי חודש אלול שהעבודה בהם היא בבחינת (תהלים ב, יא) עבדו את ה' ביראה, צריך כל אחד להרגיש בנפשו התעוררות של יראת שמים ולהרגיש רעדה כי קרב ובא יום הכספה יום ראש השנה. ודבר זה אינו מסור לרבים לעשות כלל לכולם, אלא הוא הרגש שיש לכל אחד בפני עצמו. ובאמת שזהו דבר קשה, שהרי כל אחד לומר את ציווי התורה (דברים י, כ) את ה' אלקיך תירא, אולם הדבר מסור ללב, ואין אחד דומה לחבירו.

*

מסיבה זו היו חסידים נוסעים לרבתייהם להסתופף בימים אלה בצל קדשם, והיו נשארים להסתופף בצילם עד אחר שבת בראשית. מפני שבכח הצדיקים להשפיע יראת שמים על כל הבאים לצל קורתם, על דרך הכתוב (דברים כה, י) וראו כל עמי הארץ כי שם ה' נקרא עליך ויראו ממך, ופירש הגר"א זי"ע

ובעוונותינו הרכים מה נענה אנו כדור הזה, היכן הוא פחד יום הדין, או לנו מיום הדין או לנו מיום תוכחה, אנו נופלים מטה מטה, אין בנו לא תורה ולא אמונה, לא עולם הזה ולא עולם הבא. המוח נעשה מטומטם ואחזה בנו רוח עושים, על דרך שאמרו חז"ל (עירובין י"א, א) רשעים אפילו על פתחו של גיהנם אינן חוזרין בתשובה, ואין אנו מרגישים כלום.

אין דברינו עתה אודות כופרים אלא אודות בני א-ל חי מאמינים בני מאמינים המוכנים למסור נפשם עבור כבודו ית"ש, דא עקא אשר כל ראש לחלי וכל לבב דוי, ולדאבון לב אין אנו רואים שבני אדם יהיו מלאים יראת שמים ויראת חמא מאימת יום הדין, ושיעמדו בני אדם לספור השעות עוד כמה זמן בא יום ראש השנה, אלא עושים הכל כמצות אנשים מלומדה, וכך עובר יום אחר יום, משכימים לסליחות, ומרימים קול בכי בראש השנה, ולאחר מכן שבים לקדמותם והיה כלא היה.

אוי לי אם אומר ואוי לי אם לא אומר, מצינו באברהם אבינו כבואו לארץ פלשתים אמר (בראשית כ, יא) רק אין יראת אלקים במקום הזה והרגוני על דבר אשתי, לא אמר 'רק אם הם טמאים והרגוני' וכדומה, אלא אמר 'רק אין יראת אלקים במקום הזה והרגוני', כי אברהם אבינו הבין, שכל שאין יראת אלקים במקום הזה ובני אדם אינם מתייראים מאימת יום הדין, אוי ברגע אחד המה עלולים לפול לידי 'והרגוני על דבר אשתי' להיות רוצח וגואף. וזה שאמר רק

⁴⁶ ראה בספח"ק תולדות יעקב יוסף (פרשת נשא, במצוה ברכת כהנים): רק אין יראת אלקים במקום הזה וגו', ו"ל, לשון רק הוא מיעוט, דאם אין יראת ה' שהיא אוצרו אין כלום, ואיך אמר רק. ונ"ל הזכרתי בביאור קושייתו של מהר"י יעבץ, אל תיראו וגו' למען תהיה יראתו על פניכם (שמות כ, יז), שהוא מוסר. והענין, כי יש כמה מיני יראה חיצונית, והשורש לכולם יראת ה' וכו', וזהו סוד למען תהיה יראתו לבד על פניכם, ואז תנצלו מכל מיני יראה, וק"ל. וזה שאמר רק אין יראת אלקים במקום זה, כי כל מיני יראה חיצונית יש במקום ההוא, רק יראת אלקים אינו במקום ההוא. עיי"ש.

בצדיק בקל הוא עלול לטעות. כאשר אנו רואים כיום עולם הפוך, בחור או אברך מעיין בספרי חסידות, אך מיד הוא גומר בדעתו שהכוונה אינה אליו כלל והדברים אינם מחייבים אותו כלום. אכן כשהוא רואה בספרים איזה איסור חמור מדאורייתא הוא יודע שעליו לקבלו וליתן אל לבו לקיימו, אבל כשהוא לומד בספרים הקדושים על עניני עבודת איש יהודי, כמו חובת שמירת העינים והדיבור, חובת הכוונה בתפילה וכיוצא בזה, סובר בדעתו כי אין הדברים נוגעים אליו, וכך הוא מעיין בספרי חסידות על מיטתו, כשלימודו הוא ח"ו שלא על מנת לקיים.

וּלְבַן העצה היא כמו שעשו אבותינו מקדם, ללכת אל צדיק אמת מתוך ידיעה ברורה שצריך ללמוד ממנו בכל נקודה ונקודה הלכה והנהגה למעשה, כגון כשראו שהצדיק מוסר נפשו על נטילת ידים קודם תפילת מנחה, והוא מואם בחייו אילו יכשל בשמצא דשמצא של הרהור ח"ו, היו באים לידי יראת ה'. ואין די בראיית הנהגת הצדיק בכלליות, אלא צריך ללמוד הימנו כל פרט ופרט, אשר לזה רמו הכתוב 'שופטים' ושומרים תתן לך' על כל יחיד ויחיד בפני עצמו כפי ערכו, שהשופטים ילמדו את בני ישראל דעת, והם יקבלו מהם. וכן אין די בכך שימנו להם ישראל שופטים ושומרים כדי לעשות את משפטיהם ככל הגויים, אלא צריך שיהא שופטים ושומרים תתן לך ככל שעריך אשר ה' אלקיך נותן לך, שמלבד המשפט יורו השופטים גם לכל יחיד את דרכי עבודת ה' לשבטיך, כל אחד כפי בחינתו ודרגתו, ובני ישראל יקבלו עליהם ללמוד מדרכי השופטים ככל פרט ופרט.

(דברי אלהו, פרשת כי תבוא) 'ויראו ממך' היינו שממך ממקור ישראל יבואו כל האומות לידי מורא שמים. ולזה ציוותה תורה את ה' אלקיך תירא, ודרשו חז"ל (פסחים כב, ב) לרבות תלמידי חכמים, כי באמת השי"ת הוא למעלה מכל השנה, ואי אפשר לבוא לידי מורא שמים להתיירא מהשי"ת אלא על ידי דביקות בתלמידי חכמים ומוראם. לולא הדביקות בתלמידי חכמים עלול האדם לרמות את עצמו ויהיה סבור שהוא ירא שמים, בשעה שלאמיתו של דבר אין בו אפילו ניצוץ של יראת שמים.

עַל האדם להתבונן בעצמו בעומק נפשו אם הוא אכן ירא את השי"ת, וכל אחד מחייב ללמוד ולבקש מאת השי"ת שיזכהו בנקודה של יראת שמים. והעצה היעוצה לזכות ליראת שמים היא העצה שרמזה תורה 'את ה' אלקיך תירא לרבות תלמידי חכמים', ללכת אל צדיק אמת, וכשיראה את תפילת הצדיק יבוא לידי מורא שמים. כשרואים פני הצדיק ואת עבודתו הקדושה, אוי בכל עת שנוכרים איך היה הצדיק בוער כאש בעבודת השי"ת, ואיך השתנה תואר פניו מפחד ה' והדר גאונו, ואזיל סומקא ואתי חיוררא כשעל פניו נסוכה אימת מות ממש, על ידי כך תפול גם עליהם יראת ה'.

*

לְבוֹנָה זו אמרה תורה, שופטים ושומרים תתן לך, היינו שתתן את השופט 'לך' עליך בפרטיות, ועל ידי כך תבוא לידי מורא שמים כל אחד לפי ערכו ובחינתו. ולא שישתפק אדם בבקשת מורא שמים בכלליות, כי המבקש לזכות למורא שמים בכלליות מבלי הדביקות

לפני כל חי (עפ"י תהלים קמג, ב), ושוב מיד
 אנו אומרים (עפ"י תהלים יז, ב) מלפניך
 משפטנו יצא ענין תחינה מישרים,
 ולכאורה הדברים סותרים זה את זה.
 אולם לדרכנו הכוונה, כי אילו יבוא
 השי"ת במשפט עמנו אזי לא יצדק לפניו
 יתברך כל חי, שהרי הן בעבדיו לא יאמין
 ובמלאכיו ישים תהלה (איוב ד, יח), אבל
 מלפניך 'משפטנו' יצא, היינו משפט
 הצדיקים המבינים את ערך הדור ואת
 גודל הנסיונות שבני ישראל מתנסים בו,
 והם רואים איך בני ישראל מייגעים את
 עצמם ומוסרים נפשם עבור ניצוץ של
 יהדות, כאשר הם יהיו השופטים אז ענין
 תחינה מישרים.

וזו יורמו בכתוב בפרשתן, שופטים
 ושופרים תתן לך בכל שעריך, ואם
 אתה תקבל על עצמך את השופטים
 והשופרים ללמוד מכל מעשיהם וללכת
 בכל דרכיהם, אזי מדה כנגד מדה אשר ה'
 אלקיך נותן לך לשבטיך מעלה זו, שיהא
 ושפטו את העם משפט צדק, שהצדיקים
 הם שישפטו את 'העם' גם את האנשים
 השפלים משפט צדק, ויהיה דינם מסור
 לצדיקי הדור ולא למלאכי מרום.

וענין זה גם רמז בראשי התיבות של
 'אלול' נומריקון 'אני ל'דודי ו'דודי
 ל'י, הכוונה, אם אני לדודי, שהנני עושה
 את כל מעשי רק 'לדודי' למסור נפשי אל
 השי"ת בכל לבי נפשי ומאודי מבלי שום
 כוונה לצורך עצמי, אזי ודודי לי, השי"ת
 מוסר את המשפט השייך אליו יתברך,
 שהצדיקים המה ישפטו את ישראל
 ושפטו את העם משפט צדק.

ולפי דרכנו יש לפרש את לשון התפילה
 בימים הנוראים 'באין מליץ יושר

אולם הזהירה התורה הקדושה את
 השופט, ושפטו את העם משפט
 צדק, לבל יעלה על דעת השופט לשפוט
 את ישראל לפי ערכו הרם ולפי מה שראה
 הוא אצל רבותיו הקדושים, אלא ושפטו
 את 'העם' המה האנשים הפחותים (עין
 במדבר רנה ב, כג) משפט צדק לפי ערכם
 ומדריגתם לבל ירחקו מדרכי האמת,
 ותאמר להם כי גם המעט שהם עושים
 הוא לנחת רוח לפני אדון כל.

בלפי העם אמרה תורה שמוטל עליהם
 ללמוד מכל דרכי הצדיק כפי רום
 ערכו, ואילו כלפי השופט אמרה תורה
 שיתנהג עם העם כפי ערכם, ולא ידחה
 וירחק את עמי הארץ, אלא יקנא באותו
 יהודי פשוט המתפלל שמונה עשרה
 בכוונה כפי ערכו, שמעלתו גדולה ממנו
 לאין מונים בהיות שהוא יודע את ריבונו
 ומתכוון למרוד בו.

*

אשר על כן, כאשר בני ישראל מקבלים
 על עצמם ללמוד את דרכי ה' מן
 השופטים, אזי מדה כנגד מדה עוזרם
 השי"ת שכשיש דין למטה אין דין למעלה,
 כדאיחא במדרש בפרשתן (דברים רנה ה, ה)
 מהו שופטים ושופרים וכו' רבי אליעזר
 אומר במקום שיש דין אין דין וכו', אם
 נעשה הדין למטה אין הדין נעשה למעלה
 וכו' עיי"ש, שהקב"ה מוסר את כל
 המשפט לצדיקי הדור שהם ישפטו את
 בני דורם.

בזה יש ליישב את סתירת הפסוקים
 שאנו אומרים בסליחות לערב ראש
 השנה (עין ישמח משה במאמרים לערב ראש
 השנה) אל תבוא במשפט עמנו כי לא יצדק

שהמלאך מקטרג עליו בעיניהם הוא דבר חוק ומשפט, דברים המותרים לעשותם ולא נודע להם כלל שהוא דבר פשע. ועל ידי כך וצדקנו במשפט אפילו אם משפטינו יהיה לפני המלך המשפט, לפני רבוננו של עולם עצמו, כי גם אז נצא זכאים בדינו בכח מענה זו שאנו מועים בחסרון ידיעה ובכל מעשי הפשעים הננו סבורים כי טוב אנו עושים כדבעי למיהוי.

ולפי דרך זה - ואולי כמו דאמרו (יומא נב, א) חמש מקראות בתורה אין להן הכרע - יתפרש הכתוב, שופטים ושוטרים תתן לך, שאתה תקבל על עצמך ללמוד מכל דרכי השופט ולשמוע בקולו, כל אחד לפי השגתו ולפום דרגא דיליה, בכל שעריך אשר ה' אלקיך נתן לך לשבטיך, ואז ושפטו את העם, כלומר ישפטו את העם בטענה כי כל מה שעשו המון העם היה מפני שהיו סבורים שהוא משפט צדק, והיו סבורים שמותר לעשות כן, ואדרבה הם עושים בכך חסד וכדומה, ולא היו ח"ו יודעים את ריבונם ומתכוונים למרוד בו. ועל כן צדקנו במשפט המלך המשפט.

ויעזור השי"ת לנוכל לשוב אל השי"ת באמת ובלב שלם לשם שמים, להסיר מעלינו את לב האבן, ולעסוק בתורת אמת יומם ולילה, ונקבל על עצמנו עול תורה, אשר המקבל על עצמו עול תורה מעבירין ממנו עול מלכות ועול דרך ארץ (אבות ג, ה), ובכלל 'עול מלכות' נכלל גם עול מלכות של מעלה, בחינת דינא דמלכותא, אלא השי"ת ימסור את דבר המשפט לצדיקי מטה ויוציא כאור משפטינו במהרה בימינו אמן.

מול מגיד פשע תגיד ליעקב דבר חוק ומשפט וצדקנו במשפט במלך המשפט'. הכוונה, באין מליץ יושר מול מגיד פשע, שאין מי שילמד זכות על ישראל, או תגיד ליעקב דבר חוק ומשפט, ימסור הקב"ה ליעקב המה צדיקי הדור (ראה רש"י ישעיה נב, ג) דבר חוק ומשפט שהם ישפטו את ישראל, וכך וצדקנו במשפט המלך המשפט.

*

או יאמר, הנה המלאך השקרן הבא להגיד פשע, לאמיתו של דבר כל דבריו נכזבים, שהרי המלאך הוא יודע את ריבוננו ויודע שאסור לחטוא לפניו יתברך, אבל בני ישראל גם החוטאים האם הם ח"ו יודעים את ריבונם ומתכוונים למרוד בו ח"ו, הרי אין ספק שכל חטאיהם הם מחסרון ידיעה, הם לא למדו הלכות תפילה ואינם יודעים איך צריך אדם לעמוד בתפילה לפני השי"ת, ובכחינה זו הם ממש כתינוק שנשבה, ועל הכל הם בבחינת 'אומר מותר', ואפילו העבירות החמורות שבתורה אם אין לומדים אין יודעים שהם אסורים.

על כן, באין מליץ יושר מול מגיד פשע, אזי תגיד ל'יעקב' המה פחותי העם הנידושים בעקב בחינת כי קמן יעקב ודל (עין עמוס ז, ה), שהרי 'ישראל' נוטריקון י"ש ש"שים ריבוא א'ותיות ל'תורה (עין מגלה עמוקות, פרשת ואתחנן אופן קפ), וכשארין להם שום אות בתורה הקדושה ואינם יודעים מאומה הם נקראים בבחינת יעקב, והוא תגיד ל'יעקב' שהמה בבחינת יעקב שאין להם אות וידיעה בתורה ואינם יודעים את האיסור, עד שאפילו אותו הפשע

דברי תורה

מכ"ק מרן אדמו"ר הגה"ק שליט"א

דרך מצותיך ארוץ כי תרחיב לבי

מעשיהם בכל חומר הדין ומוכיחם ואומר להם שבכל מה שעשו לא יצאו עדיין ידי חובתם כלפי הבורא ית"ש, ומוצא חסרונות ופגמים במעשיהם כדי להביאם לידי שפלות רוח ושברון לב, שידעו כמה עוד מוטל עליהם להשתדל ביתר שאת לעשות רצונו של מקום [וכעין שכתב עוד הרבי ר' אלימלך (לקוטי שושנה, ד"ה פתחי לי) על הפסוק (תהלים קיח, ב) זה השער לה' צדיקים יבואו בו, שהצדיקים מרגישים על עצמם תמיד שאינם אלא בשער של עבודת השם ושעדיין לא נכנסו פנימה עיי"ש].

והרשעים יצר הרע שופמן, היינו שהיצר הרע מסיח דעתם של החוטאים שישכחו ולא ישימו על לבם את חומרת מעשיהם הרעים אשר עשו, וגם את העוונות והחטאים הוא מקיל בעיניהם כדברים של מה בכך, ומסית אותם לראות איזה נקודות ומעלות טובות במעשיהם ובהתנהגותם, וכך מביאם להתנשאות וגאווה, ועל ידי זה הם נשארים ברשעותם ואינם מתעוררים לעשות תשובה. עכדה"ק ועיי"ש עוד בענין בינונים זה וזה שופמן.

הלימוד מדבריו הקדושים הוא, שבכל מצב אסור לאדם להיות מרוצה

בתוה"ק (דברים טו, יח-כ) שופטים ושוטרים תתן לך בכל שערך אשר ה' אלקיך נותן לך לשבטיך ושפטו את העם משפט צדק, לא תמה משפט לא תכיר פנים ולא תקח שוחד כי השוחד יעור עיני חכמים ויסלף דברי צדיקים, צדק צדק תרדוף למען תחיה וירשת את הארץ אשר ה' אלקיך נותן לך.

יש לדקדק באומרו אשר ה' אלקיך נותן לך, רלכאורה היה די לומר אשר ה' נותן לך. וכן לבאר ענין כפילות צדק צדק תרדוף. עוד צריך ביאור הסמיכות לסוף פרשת ראה (טו, יז) איש כמתנת ידו כברכת ה' אלקיך אשר נותן לך, ובבעל הטורים ביאר דלרכו עיי"ש.

היצר הרע מסיח דעת האדם ממעשיו הרעים

נקדים מדברי רביה"ק הרבי ר' אלימלך זי"ע בנועם אלימלך (פרשתו, ד"ה שופטים ושוטרים) לבאר מאמרו ז"ל (ברכות סא, ב) תניא רבי יוסי הגלילי אומר, צדיקים יצר טוב שופמן וכו', רשעים יצר רע שופמן וכו', בינונים זה וזה שופמן, ותוכן דבריו הוא שעל הצדיקים מושל היצר טוב, והוא שופט אותם תמיד על

ימשמש במעשיו, דאומרם 'יפשפש במעשיו' היינו לבדוק רוע מעלליו ולשים על לבו כמה חטאים עוונות ופשעים כבר עשה רח"ל, ואילו 'משמש במעשיו' הכוונה למשמש במצוותיו ובמעשיו הטובים ולראות אם קיים אתם כראוי בלי פניה ובלי מחשבת פסול [וכבר איתא כן בקדמונים (מסילת ישרים, פרק א) לגבי החילוק בין יפשפש לימשמש].

בזה מבאר מאמר חז"ל הנ"ל, צדיקים יצר טוב שופמן, פירוש שהצדיקים בעצמם שופטים את היצר טוב שלהם, היינו ששופטים את התורה והמעשים טובים שעשו, אם הם כראוי, ואם מצאו במעשיהם הטובים איזה שמץ ונדנוד פסול חלילה, הם מענישים את עצמם ומקבלים עליהם יסורים ועונשים.

וזהו הרמז בפסוק בפרשה, שופטים ושופטים תתן לך, רצ"ל שתשפוט את המעשים טובים שלך, ואם תמצא בהם פסול, תייסר עצמך בכחינת שופטים. בכל שעריך אשר ה' אלקיך נתן לך, שעריך מלשון שיעורים, והיינו שישער בחכמתו את אופן קיום המצוות שלו, עיי"ש דבה"ק באריכות.

צדיקים מתעלים על ידי שפוטלים תמיד מעשיהם הראשונים

כך היה דרך הצדיקים הקדושים, שתמיד היו מפשפשים במעשיהם, ולא רק כמה שנדמה שלהם שחטאו, אלא גם במצוותיהם ובמעשיהם הטובים לבדוק אם לא נפל בהם פגם, ותמיד היו מוצאים בעצמם פגמים וחסרונות. וזה גופא היה

ממעשיו ולומר שלום עלי נפשי כי הלא כבר קיימתי כמה וכמה מצוות ועסקתי בתורה כמה שעות, אשר זהו דרכו של יצר הרע לגרום לאדם לדמות שמעשיו אינם רעים כל כך, ושאר שחטא אבל הרי יש בידו גם מצוות ומעשים טובים, ובוהו מסיח לבו מלעשות תשובה ולשפר מעשיו, ודין גרמא שעוברים עליו ימיו ושנותיו בלי שיתקן מאומה רח"ל. וכבר איתא בספרים הקדושים (כלי יקר, בראשית לב, כה פרשת וישלח, ד"ה ויותר יעקב) שאותיות שמו של סמא"ל הם לסמ"א, שהוא מסמא את עיני האדם וגורם לו שלא לראות את חומר מעשיו.

מדרכי התשובה לבחון ולבדוק גם את מעשיו הטובים אם הם כהוגן

בענין זה איתא בספה"ק מאור ושמש (פרשתן, ד"ה שופטים ושופטים), דלא די שאין לאדם להרגיש שכבר עשה דיו בקיום מצוות, אלא גם באותן מצוות שקיים צריך להתבונן ולבדוק אם קיים אותם כהוגן וכדבעי למהוי. וכותב בתוך דבריו וז"ל: מי שהוא רוצה להיות עובד ה' באמת, אזי מחויב תמיד להשגיח על מעשיו, דהיינו לא מבעיא שלא יעשה חלילה מעשה לא טוב, אלא אפילו המעשים טובים שעושה, ותפילתו ולימודו, ימשמש היטב אם היו בדחילו ורחימו כראוי, ואם הם זכים וצלולים בלי שום מחשבת פסול או אל איזה פניה, עכל"ק.

ומביא בשם הרה"ק הרבי מלובלין זי"ע לבאר מאמרם ז"ל (עירובין יג, ב) עכשיו שנברא יפשפש במעשיו, ואמרי לה

גורם להם להתעלות ממדרגה למדרגה, כי כאשר שמו אל לבם שמעשיהם אינם כהוגן היו מתעוררים להתחזק ולשפר מעשיהם יותר ויותר מכאן ואילך, וככה היו מתעלים מזמן לזמן, דוה שהם פוסלים מעשיהם הראשונים גורם להם להתעלות ביתר שאת.

בענין זה איתא ענין נפלא בספה"ק אמרי יוסף (פרשת בראשית, ד"ה ויתהלך חנוך) על הפסוק (בראשית ה, כד) ויתהלך חנוך את האלקים ואיננו כי לקח אותו אלקים, וברש"י, צדיק היה וקל בדעתו לשוב להרשיע, לפיכך מיהר הקב"ה וסילקו והמיתו קודם זמנו. וזהו פליאה עצומה לומר כן על צדיק נשגב כחנוך. והביא בשם הרה"ק השרף רבי אורי מסמערעליסק ז"ע לבאר דברי רש"י, וז"ל: כי הנה נודע שהצדיק הוא הולך, ואינו עומד במדרגה אחת כמלאך, רק הולך ממדרגה למדרגה, וכל זה הוא על ידי שפוסל מעשיו הראשונים ומפשפש במעשיו ורואה שלא היה עבודתו עדיין בתכלית השלימות הצריך, ומהרהר בתשובה על זה ומתחרט ומקבל על עצמו להוסיף בעבודתו מהיום והלאה, ועל ידי זה הולך ממדרגה למדרגה, ובכל יום ויום מוסיף והולך בעבודתו יתברך.

אמנם חנוך היה הולך בכל יום ויום למעלה למעלה ממדרגה למדרגה, עד שבא למדרגה גדולה כל כך שלא היה רשאי לפסול עוד מעשיו הראשונים, כי היה בתכלית השלימות, ולא היה רשאי עוד לפסול עבודה כו' ולהרשיע עצמו. אכן הוא עצמו בשפלותו כדרך הצדיקים שאינם מאמינים בעצמם עד יום מותם, ולכן היה יודע השי"ת

שבודאי גם עתה יפסול עבודתו וירשיע עצמו, וירצה להוסיף עוד בעבודתו לילך למדרגה יותר גדולה, וזה לא היה רצון השי"ת שיפסול עוד עבודה הלזו, לכן לקחו קודם זמנו. וזה שאמר רש"י ז"ל, צדיק היה, ר"ל שהיה צדיק כל כך שהיה בתכלית השלימות שלא היה צריך לפסול עוד מעשיו הראשונים, וקל בדעתו, רצ"ל שהיה נקל בדעתו לשוב להרשיע, רצ"ל שהיה נקל בדעתו לשוב בתשובה גם על עבודה הלזו ולהרשיע עצמו עוד, וזה לא רצה השי"ת שיפסול גם עבודה כוה, לכן מיהר הקב"ה וסילקו והמיתו קודם זמנו, כדי שלא יפסול עוד עבודה זו והבן, ודפח"ח וש"י, עכל"ק.

ובהמשך דבריו מביא לבאר על דרך זה מה שאמר משה רבינו ע"ה בסוף ימיו (דברים לא, ב) בן מאה ועשרים שנה וגו' לא אוכל לצאת ולבא וגו', דגם משה רבינו ע"ה הגיע בסוף ימיו למדרגה הגבוהה והרמה הלזו שאסור לומר עליה שאינה שלימה, שלא יטיל מום ח"ו בקדשים, על כן אמר לא אוכל עוד לצאת מן העבודה הזו ולבא על ידי זה לעבודה האחרת, משום שלא אוכל לפסול העבודה זו, וממילא יהא מוכרח להסתלק, עיי"ש.

לא להתפתות לדברי השוחד של היצר הרע

זהו שאמר הכתוב, שופטים ושוטרים תתן לך בכל שעריך, כדברי המאור ושמשי שהארם צריך לשפוט את מעשיו ולכרוך אם קיים אותם כדת, וכאם נוכח שלא היו כדבעי למהוי, יעניש ויקנסו עצמו בכחינת שוטרים. בכל שעריך אשר

למרייהו דאמרת להו הכי, אלא אפילו לא למד אלא חוק אחד וכו'. ולכאורה הוא פלא וחידוש שנחלקו כל כך מן הקצה אל הקצה, דלריש לקיש אם מחסר אדם מלקיים אפילו חוק אחד, הוא יורש גיהנם, ואילו לרבי יוחנן אם מקיים רק מצוה אחת, הוא נוהל גן עדן וניצול מן הגיהנם.

והביאור הוא על פי מאמרם ז"ל (אבות ה, ב) מצוה גוררת מצוה, דהיינו שכאשר אדם מקיים מצוה אזי המצוה הזאת מקדשת ומטהרת אותו עד שהוא נגדר ונמשך לקיים עוד מצוות, וזהו סימן שהמצוה שקיים היתה כדבעי. וזהו לימוד גדול לכל אדם, לבל ידמה שאם השכים בבוקר ולמד שעה לפני התפילה, ואחר כך התפלל בכוונה ולאחריה למד עוד כמה שעות, הרי שיכול עתה לנוח ולבטל מזמנו, דאם יעשה כן הרי הוכרר הדבר למפרע שמעשיו הטובים לא היו בשלימות כדבעי למהוי, כי מצוות שמקיימים אותם כתיקונם גוררים את האדם לקיים עוד ועוד מצוות, בלי הפסק. וזהו הרמז בכתוב (תהלים יט, ח) תורת ה' תמימה משיבת נפש, דרק כאשר תורת ה' היא תמימה, היינו כחטיבה אחת בשלימות, אזי היא משיבת נפש, מה שאין כן אם לאחר קיום מצוה אחת הוא מעביר זמנו לריק או שבא לידי עבירה, דזהו סימן שתורתו אינה כהוגן.

בזה יבואר דרבי יוחנן וריש לקיש לא נחלקו, אלא מר אמר חדא ומר אמר חדא, ריש לקיש אמר דמי שמשייר אפילו חוק אחד יורש גיהנם, דכיון שאינו נמשך לקיים כל המצוות בשלימות, בהכרח דגם מה שכבר קיים לא היה כהוגן ולכן אין מגיע לו שכר. ואילו רבי יוחנן נקט בצד

ה' אלקך נותן לך, שערך מלשון שיעורים, והיינו שישער בחכמתו את אופן קיום המצוות, אם היו כהוגן. ולזה הזהיר הכתוב, ולא תקח שוחד, היינו שלא להתפתות מדברי היצר הרע שרוצה לשחד את האדם שמעשיו אינם רעים כל כך ושלצד חטאיו יש לו גם איזה מצוות ומעשים טובים, כי השוחד יעור עיני חכמים, וכאמור שדרך היצר לסמא את עיני האדם שלא יבחין עד כמה קלקל ופגם רח"ל.

ודרך היצר לסמא עיני האדם עד כרי לגרום לו לחשוב שכבר נתעלה כל כך עד שאין לו לפסול עוד מעשיו הראשונים, וכמדרגת חנוך ומשה רבינו שהגיע זמנם למות מן העולם בכדי שלא יפסלו מעשיהם הראשונים. ולזה אמר הכתוב, צדק צדק תדרוף, שעדיין יש לך להתעלות מדרגות רמות לאין שיעור, למען תחיה וגו', רצ"ל שעוד יש לך שנות חיים כהאי עלמא ואיך במדרגה כו שאסור לך לפסול מעשיך הקודמים אשר או צריכים להסתלק מן העולם ח"ו, שכל זה הוא מתחבולות היצר לגרום לאדם לחשוב שמעשיו מתוקנים ושאין לו צורך לעשות תשובה.

מצוה שמקיימים כראוי גוררת עוד מצוות

ביתר נופך יש לומר על פי דברי כ"ק אאדמו"ר (שליט"א) [זו"ע] (בעידן רעוא דרעון ש"ק פרשת שופטים תשר"מ) לבאר הגמרא (סנהדרין קיא, א), לכן הרחיבה שאול נפשה ופערה פיה לבלי חוק (ישעיה ה, יד), אמר ריש לקיש למו שמשייר אפילו חוק אחד, אמר רבי יוחנן לא ניחא

דייקא בפרטות לכל אחד בפני עצמו, שאני אלקיך מיוחד לך בפני עצמך להויה חדשה שאני מהווה אותך ככל עת, ואני בעל היכולת שלך ככל עת ורגע, ובדרך זה תהיה עבודתך לי ככל פעם לפי ההויה החדשה והזמן המצטרך, והבן. וזה שאמר ברמו, ולא תקים לך מצבה, היינו מעמד ומצב שזאת תהיה עבודתך בתמידות בלי שינוי, ואמר בטעם, אשר שנה ה' אלקיך, כי בשביל זה אמר הש"י הוי"ה אלקיך, ואם תעשה עבודתך במשפט אחד תמיד, זהו אשר שנה ה' אלקיך, והבן כי אי אפשר לפרש הכל בכתב והמ"י, עכ"ל (ועיין עוד, פרשת ראה, ד"ה לא תעשון).

ויש לומר שזהו ענין מצוה גוררת מצוה, כי האדם עלול לחשוב שצריך לקיים רק מה שקבע לו לקיים ולעשות כחוק ולא יעבור, והוא אינו שאין יום דומה לחברו, ובכל שעה יש עבודה אחרת, וכל מצוה בשעה אחת צריכה לגרור אותו לקיים המצוה של השעה האחרת. וכדבריו הקדושים, שלכן נקט הקב"ה במתן תורה אנכי ה' אלקיך בלשון יחיד, שזה נאמר בפרטיות לכל אדם, שבכל רגע יש לו הווייה חדשה ולפי מצבו באותו זמן צריך לעבוד את השי"ת ולקיים מצוותיו.

עבודת ה' בכל מיצב ובכל זמן

זהו הרמו בכתוב, איש כמתנת ידו כברכת ה' אלקיך אשר נותן לך, נכתב בלשון יחיד, כי לכל אדם נותן הקב"ה מתנת ידו הראויה לו, ככל רגע ובכל זמן הווייה חדשה, ובכל פעם צריך

החיובי, דמי שמקיים מצוה אחת כתיקונה בשלימות הראויה, הרי שמצוה זו תגרור אותו לקיים עוד ועוד מצוות וממילא יהא יורש גן עדן, עכרה"ק.

יסוד בעבודת ה' שבכל פעם צריכים לעבודו לפי המיצב והזמן

עוד נקדים ענין ויסוד גדול שכתב זקה"ק מוהרצ"א זי"ע בספה"ק אנרא דכלה (פרשתן, ד"ה ולא תקים) בביאור הכתוב בפרשה (טו, כא) לא תקים לך מצבה אשר שנה ה' אלקיך, וז"ל, יש לדקדק למה ליה למומר אשר שנה וכו', בודאי כיון שמוזהר על זה בודאי זה תועבת ה' אשר שנה וכו', והרי לא אמר כן בכל הלאוין. והנראה לפרש ברמו לעבודתו ית"ש, דהנה יש בני אדם שיש להם חוק קבוע ומעמד ומצב, ככה יעשו כל ימיהם וככה יתנהגו לכל יזיו ממהנהם. ויש לנו בקבלה מצדיקים שאין יום דומה לחברו ואין שעה דומה לחבירתה, והבן מ"ש בוורה הקדוש (עיין תיקו"י, תיקון כב, דף סה, א) לבושין שהוא לבש בצפרא לא לביש ברמשא, ממילא ככל שעה יש עבודה אחרת, ויצטרך האדם שיהיו כל מעשיו לשם שמים ככל שעה לפי המצטרך באמת לעבודתו יתברך, אין מן הצורך להאריך המשכיל יתבונן דבר מתוך דבר.

והנה איתא בוורה חדש (פרשת יתרו, ח"ב דף מט, א) כאשר נתן ה' יתברך תורתו לעמו ישראל נתפשטה המ"ם סתומה דאלקי"ם ונעשה אלקיך, על כן אמר אנכי ה' אלקיך. והכוונה על פי דרך הנ"ל לאמירתו יתברך אנכי הוי"ה אלקיך,

לפי שהקב"ה מיוחד לכל אדם הווייה
חדשה בכל פעם.

ולבן לא יעמוד במקום אחד אלא צדק
צדק תרדוף, היינו לרדוף ולילך
ממצוה למצוה ולידע שבכל פעם צריך
לעבוד את ה' לפי מצבו באותו זמן, ועל
ידי זה למען תחיה וירשת את הארץ
וגו', רומז שתנחל ותירש גן עדן, כדברי
רבי יוחנן דעל ידי לימוד חוק אחד כראוי
מתעלים ביתר שאת לקיום כל המצוות
ונוחלין גן עדן.

ובעידן רעוא דרעין
ש"ק פרשת שופטים תשנ"ב

להיות דרך עבודתו לפי אותו המצב
ואותו הזמן, ולכן לא יאמר די על מצוותיו
במדרגה מסויימת, אלא מצוות אליו יגרו
אותו לעוד מצוות בכל מצב וזמן כפי
הגדרש ממנו.

ופתח בפרשתו, שופטים ושומרים תתן
לך דייקא, בפרטיות לפי מצבך,
בכל שעריך, שלכל אדם ישנם כמה
וכמה שערים ומצבים, ובכל זמן צריך
לעבוד את ה' כפי הגדרש ממנו באותה
שעה, וכה יהא נגרר ממצוה למצוה ויעלה
ממדרגה למדרגה עד לשער ה'נ'
שבקדושה. ונקט אשר ה' אלקיך נותן
לך, וכדברי האגרא דכלה שלכן נאמר
במתן תורה אנכי ה' אלקיך בלשון יחיד,

יעמדו על הברכה ידידינו הנכבדים שהרימו תרומתם קודש להדפסת הגליון

הרב **ישראל הלוי פולק** שליט"א

קרית צאנז, נתניה

לעילוי נשמות

אביו הרה"ג ר' **נפתלי צבי** ב"ר ישראל הלוי ז"ל

נלב"ע ביום ז' אדר תשמ"ט

אמו מרת **פראדל לאה** ב"ר שמואל ע"ה

נלב"ע ביום ה' אלול תשל"ג

תנצב"ה

לעילוי נשמת

הרה"ח ר' **בנימין יהודה ליב** ב"ר אברהם ז"ל **אייזנבך**

מנכבדי ויקירי עדתנו הק' בעיה"ק ירושלים

נלב"ע ביום ו' אלול תשע"ז

תנצב"ה

הונצח ע"י **המשפחה** הנכבדה הי"ו

הרה"ח ר' יהודה לייב למברגר הי"ו - קרית צאנז, נתניה
לזכות נכדתו תחי' בת לבנו הר"ר אהרן נטע הי"ו שנולדה במזל טוב
יוכו לגדלה לבעל תורה לחופה ולמעש"ט, ולרוב נחת ואושר כה"י

ולעילוי נשמות

חמיו הרה"ח ר' נחום ב"ר אברהם דוד הכהן ז"ל
נלב"ע ביום ב' אלול תשנ"ו
חמותו מרת אסתר ע"ה ב"ר צבי הירש ז"ל - נלב"ע ביום י"ח שבט תש"פ
תנצב"ה

הר"ר עוזר ישראל וימר הי"ו

אלעד

בן הרה"ח ר' נתן יונה הי"ו, וחתן הרה"ח ר' ברוך אלקנה האס הי"ו
לזכות בנו ישעיה זאב שיחי' שנולד במזל טוב
יוכה לגדלו לתורה לחופה ולמעש"ט, ולרוב נחת ואושר כה"י

הר"ר משה דוב הכהן לוינשטיין הי"ו

קרית צאנז, נתניה

בן הרה"ג ר' מרדכי חיים אריה שליט"א, וחתן הרה"ח ר' משה יהודה פולק הי"ו
לזכות בנו שמואל הכהן שיחי' שנולד במזל טוב
יוכה לגדלו לתורה לחופה ולמעש"ט, ולרוב נחת ואושר כה"י

הר"ר יחזקאל רייך הי"ו

קרית צאנז, נתניה

בן הרה"ח ר' יוסף יצחק הי"ו, וחתן הרה"ח ר' בר יוחאי שמעון הי"ו
לזכות בנו שמואל חיים זאב שיחי' שנולד במזל טוב
יוכה לגדלו לתורה לחופה ולמעש"ט, ולרוב נחת ואושר כה"י

הר"ר אליהו נחמן ישראל הלוי קליין הי"ו

קרית צאנז, טבריה

בן הרה"ח ר' ברוך דוב הלוי הי"ו, וחתן הרה"ח ר' דוד שפיצר הי"ו
לזכות בתו תחי' שנולדה במזל טוב
יוכה לגדלה לבעל תורה לחופה ולמעש"ט, ולרוב נחת ואושר כה"י

הר"ר ישראל יצחק רביץ הי"ו

ביתר עילית

בן הרה"ח ר' שמשון הי"ו, וחתן הרה"ח ר' שמשון ורטהיימר הי"ו
לזכות בתו תחי' שנולדה במזל טוב
יוכה לגדלה לבעל תורה לחופה ולמעש"ט, ולרוב נחת ואושר כה"י

לעילוי נשמת

הרה"ח ר' ישראל ב"ר יעקב ז"ל ויינברג

נלב"ע ביום כ"ו מנחם אב תש"פ

תנצב"ה

הונצח ע"י

זוגתו, בניו ובנותיו וחתניו, נכדיו וניניו שיחי' לאוי"ט

לעילוי נשמת

הרה"ח ר' ישראל ב"ר שמואל ז"ל מוישקוביץ

נלב"ע ביום ב' אלול תשמ"ג

תנצב"ה

הרה"ח ר' ברוך גוטמן הי"ו - בני ברק

הרה"ג רבי שלום יוסף גוטמן שליט"א - ראש כולל צאנז, בני ברק

הרה"ח ר' יעקב יצחק גוטמן הי"ו - ירושלים

לעילוי נשמות

אביהם הרה"ח ר' נפתלי חיים ב"ר מרדכי דוד ז"ל

נלב"ע ביום ה' כסלו תשס"ד

אימם מרת מינדל ב"ר ברוך ז"ל

נלב"ע ביום ד' אלול תשנ"ו

תנצב"ה

הרה"ח ר' נתן יונה וימר הי"ו

קרית צאנז, נתניה

לעילוי נשמות

אביו הרה"ח ר' עוזר ישראל ב"ר שמואל ז"ל

נלב"ע ביום כ"א מנחם אב תשמ"ז

אמו מרת פראדל ב"ר אברהם ז"ל

נלב"ע ביום ד' אלול תשע"ב

תנצב"ה

המחותנים, הרה"ח ר' משה מאיר ברבר הי"ו

קרית צאנו, נתניה

והרה"ח ר' יחזקאל יוסף שולדינר הי"ו

קרית צאנו, נתניה

לזכות בנו המו"מ בתויר"ש הבה"ח מורינו אברהם צבי ברבר שיחי

ובתו הכלה תחי' לרגל שמחת נישואיהם במזל טוב

החתונה אי"ה ביום שני הבעל"ט, ד' אלול, באולמי 'היכל רוזנברג' קרית צאנו נתניה

יזכו להקים בית נאמן בישראל ויעלה זיווגם יפ"ה יפ"ה, ולרוב נחת ואושר כה"י

הרב מרדכי צבי שמרלר שליט"א

קרית צאנו, נתניה

לזכות בתו תחי' לרגל שמחת נישואיה במזל טוב

עב"ג המו"מ בתויר"ש הבה"ח החבר יחיאל הלפרין שיחי

בן הרב יעקב משה שליט"א

החתונה אי"ה ביום שני הבעל"ט, ד' אלול, באולמי 'היכל מלכות' בני ברק

יזכו להקים בית נאמן בישראל ויעלה זיווגם יפ"ה יפ"ה, ולרוב נחת ואושר כה"י

המחותנים, הרב יצחק אייזיק לוי שליט"א

קרית צאנו, נתניה

והרה"ח ר' ברוך ויזל הי"ו

אלעד

לזכות בנו המו"מ בתויר"ש הבה"ח חיים שלום לוי שיחי

ובתו הכלה תחי' לרגל שמחת אירוסיהם במזל טוב

יזכו להקים בית נאמן בישראל ויעלה זיווגם יפ"ה יפ"ה, ולרוב נחת ואושר כה"י

משפחת פריזנט הנכבדה הי"ו

לעילוי נשמת

אביהם החשוב מנכבדי עדתנו הק'

הרה"ח ר' אברהם מנחם הלוי ב"ר שלום הלוי ז"ל

נלב"ע ביום ש"ק פרשת שופטים, ז' באלול תשע"ו

תנצב"ה